

Christus mereri incœperit; 2º per quos actus meruerit; 3º quid sibi meruerit; 4º an aliquid meruerit pro angelis; 5º an pro dæmonibus; 6º an pro damnatis; et 7º an pro cunctis hominibus.

R. ad primum. Christus in primo conceptionis suæ instanti mereri incepit; tunc enim Deo Patri tanquam victimam se obtulit, ut nobis testatur Apostolus, Hebr. x, 5: *Ingrediens mundum, dixit... Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi.... Tunc dixi: Ecce venio.... ut faciam, Deus, voluntatem tuam.*

Ad secundum. Christus per omnes et solos actus humanitatis suæ liberos meruit. 1º *Per omnes;* nulla quippe est ratio cur unus potius quam aliis sit meritorius, cum omnes in suo genere boni et perfecti fuerint. 2º *Solos;* actus enim divinitatis mereri nequeunt, siquidem ratio meriti supponit superiorem a quo recipienda sit merces; Christus autem, ut Deus, superiorem non habet. 3º *Liberos;* repugnat enim aliquem vere mereri mercedem per actus a quibus abstinere non potest: unde Christus nihil meritus est per actus amoris ex visione beatifica necessario fluentes.

Ad tertium. Christus promeruit nominis sui exaltationem, quod sic exprimit B. Paulus, Philipp. ii, 9: *Propter quod Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium et infernorum;* proprii corporis glorificationem, aliaque ex unione hypostatica non necessario fluentia.

Ad quartum. Aliquem saltem gratiae vel gloriæ gradum promeruit angelis; nam, Coloss. ii, 10, caput eorum declaratur: ratio autem capitis exigit ut in membra saltem aliquo modo influat, et quædam bona eis communicet.

Ad quintum. Certum est, contra Origenem, Dydimum Alexandrinum et alios paucos veteres, qui volebant Christum mortuum aut aliquando moriturum esse pro dæmonibus, utrumque esse falsum. Primo, non mortuus est: nam 1º Christus *nusquam angelos apprehendit*, inquit Apostolus, Hebr. ii, 16, sed *semen Abrahæ*; 2º ii pro qui

bus mortuus est, dicuntur mortui in Adamo, II Cor. 14; 3º dicitur *Mediator Dei et hominum, Salvator omnium hominum maxime fidelium*, etc.; 4º sententia reprobationis in dæmones lata dicitur æterna et nunquam revocanda, ut videre est apud Matth. xxv, 41; II Petr. 1, 4; Epist. Jud. 6; 5º ita fert constans traditio et fides totius Ecclesiæ. Secundo, nunquam pro iis moriturus est, ut patet ex textibus modo indicatis, ex his B. Pauli, Rom. vi, 9, verbis: *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur;* et ex fide Ecclesiæ.

Ad sextum. De fide est, contra Origenistas, Christum pro damnatis, ut damnatis, non mortuum esse, ac proinde nullum meritis ejus ex inferno liberatum fuisse aut liberandum esse; nam ubique, in Scripturis sacris, in Patribus et in cunctis traditionum monumentis, pœnæ damnatorum exhibentur ut æternæ. Ergo. Diximus, *ut damnatis;* quia damnati, dum in præsenti vita degabant, gratiæ Christi participes fieri poterant.

Ad septimum, dicimus Christum pro cunctis hominibus mortuum esse, quod in Tractatu de Gratia, cap. 4, § 2, sect. 7, probatur.

Quæritur an Christus ab æterno fuerit prædestinatus.

R. affirmative. Nam Deus ab æterno tulit decretum quo Christus in tempore exstiturus esset: at Christus, ut homo, gratiis erat donandus, et ad gloriam æternam infallibiliter deducendus: ergo merito dicitur *prædestinatus Filius Dei in virtute*, Rom. 1, 4, supposito quod hic de vera prædestinatione agatur: multi quippe volunt haec verba significare Christum declaratum esse Filium Dei in virtute, id est, in potentia miraculorum. Nihilominus prædestinatus est.

CAPUT NONUM.

DE CULTU CHRISTO ET CRUCI EJUS DEBITO.

Cultus generatim est actus quo alterum veneramur propter ipsius excellentiam, et in testificationem nostræ

erga illum submissionis. Tria complectitur, scilicet 1º cognitionem intellectus excellentiam alterius percipientis, 2º dispositionem voluntatis se illi submittendi, et 3º actum formalem quo illum honoramus.

Si cultus intra mentem tantum sistat, dicitur *internus*; si vero quibusdam signis, ut genuflexione, signo crucis, oratione, capitis inclinatione, etc., exterius prodeat, vocatur *externus*.

- Si cultus exhibetur Deo, beatæ Mariæ, Angelis aut sanctis, dicitur *religiosus*. Si vero in ordine naturali, v. g., regi, magnatibus regni vel aliis quibuscumque personis reddatur, est *civilis*.

Cultus religiosus dividitur, 1º in cultum latriæ, cultum duliae, et cultum hyperduliae. Cultus *latriæ* ille est, in usu Ecclesiæ, quo Deum propter infinitam excellentiam ejus nostramque ab illo dependentiam veneramur: nulli unquam exhiberi potest creaturæ. Cultus *duliae*, e contra, ille est quo submissionem nostram testificamur angelis et sanctis in celo regnantibus. Cultus *hyperduliae* ille est qui B. Mariæ virgini exhibetur: sic vocatur, quia sanctissima Virgo, ratione divinæ suæ maternitatis, omnes creatureas dignitate superat.

Dividitur 2º in absolutum et relativum: cultus *absolutus* proposito objecto, ob propriam excellentiam ejus, directe exhibetur, nec ad aliud refertur; *relativus* vero sic præsenti objecto exhibetur, ut ad aliud referatur; v. g., Christus adoratur propter semetipsum, en cultus absolutus; et crux propter Christum, en cultus relativus.

Hic breviter nobis tractandum est 1º de cultu Christi, 2º de devotione erga sacratissimum Cor ejus, et 3º de cultu Crucis ejus exhibendo.

ARTICULUS PRIMUS.

DE CULTU CHRISTI.

Certum est Christum, ut Deum, supremo latriæ cultu esse adorandum: in hoc nulla difficultas. Negabant Nes-

toriani, aut saltem negare debebant Christum ut hominem esse adorandum, siquidem docebant illum moraliter tantum cum divinitate esse conjunctum.

Certum est iterum humanitatem Christi in se sumptam, et a divinitate, per impossibile, separatam, cultu latriæ adorari non posse, sed tantum cultu duliae vel hyperduliae. *Res per se patet*. Quæstio est igitur an humanitas Christi, Verbo divino conjuncta, cultu latriæ honorari possit.

PROPOSITIO.

Humana Christi natura, Verbo divino conjuncta, supremo latriæ cultu honoranda est.

Prob. Hæc propositio est de fide, probatur Scriptura sacra, SS. Patrum testimoniis, et ratione.

1º *Est de fide*: fuit enim definita in V synodo generali, can. 9, his verbis: « Si quis ad peremptionem carnis, aut in confusionem deitatis et humanitatis, unam naturam sive essentiam convenientium portentose dicens, sic adorat Christum, sed non una adoratione Deum Verbum incarnatum cum ejus carne adorat, juxta quod sanctæ Dei Ecclesiae ab initio traditum est; talis anathema sit. » *Labbe*, t. vi. Ergo.

2º *Prob. Scriptura sacra*. *Philipp. II, 9: Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen..... ut in nomine Jesu omne genu flectatur...* Ibi agitur de vera adoratione, ut patet: atqui illa adoratio exhibetur Christo ut homini, siquidem exaltatus est ut homo: ergo. *Apoc. 12: Dignus est Agnus qui occisus est accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem*. Agnus qui occisus est, est Christus ut homo, et cultus quo declaratur dignus, est cultus divinus. Ergo 2º.

3º *Prob. SS. Patrum testimoniis*. S. Athanasius, Epist. ad Adelphium: « Etsi ipsa caro seorsim spectata, pars sit rerum creatarum, attamen Dei facta est corpus. Neque vero hujusmodi corpus a Verbo dividentes adora-

» mus, neque cum Verbum volumus adorare, ipsum a
» carne removemus. »

S. Ambros., de Spiritu sancto, lib. 3, cap. ii, n. 79, ad hæc Ps. xcvi verba, *Adorate scabellum pedum ejus, quia sanctum est*, ait: « Per scabellum terra intelligitur; » per terram autem Christi caro, quam hodie in myste-
» riis adoramus, et quam Apostoli in Domino adorarunt;
» neque enim divisus est Christus, sed unus; neque cum
» adoratur tanquam Dei Filius, natus ex Virgine dene-
» gatur. » Idem habet S. Aug. in eadem Ps. xcvi verba.
Ergo 3°.

4° *Probatur ratione.* Persona Christi, ut potest divina, supremo latræ cultu est adoranda. Atqui diversis modis persona Christi attingi potest, nempe 1° si spectetur divinitas secunda persona Trinitatis terminata; 2° si tota ipsius Christi persona immediate consideretur; 3° si attentio immediate apprehendat humanitatem, aut partem humanitatis Christi, v. g., Cor ejus sacratissimum, sacras ejus plagas, etc., et mediate personam. Nulla potest esse difficultas nisi in ultima hypothesi: at etiam in ea hypothesi legitimus est cultus latræ supremus, siquidem reipsa personæ Christi exhibetur. Ergo 4°, etc.; aliunde, etc. Ergo, etc. Vid. P. Perrone, de Incarn. p. II, c. 4, art. 2.

An cultus humanitati Christi exhibitus sit absolutus vel relativus, non sibi consentiunt theologi: quidam volunt illum esse relativum, quia non est legitimus, nisi in quantum ad divinitatem refertur. Rectius tamen sentire videntur qui affirmant illum esse absolutum; humanitas enim Christi adoratur propter excellentiam Verbi cui hypostaticè conjuncta est: ergo ille cultus ad illud suppositum non refertur, ergo est absolutus.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE DEVOTIONE ERGA SACRATISSIMUM COR JESU.

Hæc devotio, qualis nunc exhibetur, et a nobis hic intenditur, non est antiquissima in Ecclesia: ortum cœpit

habere versus finem decimi septimi saeculi, et ejus occasio fuit quedam revelatio facta, circa annum 1675, Ven. Margaritæ Mariae Alacoque, moniali ordinis Visitationis beatæ Mariæ, sublimioribus christianis virtutibus commendatae. P. de la Colombière, e societate Jesu, arbitrans hanc visionem esse divinam, et aliunde judicans devotionem erga sacratissimum Cor Jesu esse legitimam, ipsique gratam fore, ei propagandæ multum laboravit. Plures ejusdem societatis patres opus incepit prosecuti sunt.

Nova devotio multos habuit adversarios, præsertim inter Jansenistas; sed multos etiam habuit defensores et propagatores inter episcopos et Romanos pontifices: celeriter diffusa est, et nunc fere ubique viget. De natura et soliditate ejus in duplice paragraphe paucis verbis tractaturi sumus.

§ I. — De natura devotionis erga Cor Jesu sacratissimum.

Ut natura hujus devotionis recte noscatur, attendendum est quodnam sit ipsius objectum, motivum et quis finis.

1° *Objectum* est ipsummet Cor Christi naturale, seu materia, non quidem a corpore Christi præcismum et a persona Verbi divini separatum, sed ut pars humanitatis Christi a divinitate inseparabilis, proindeque cum illa semper adorabilis. Hoc constat 1° ex Officio in honorem sacratissimi Cordis Jesu, pro regno Portugalie et aliis ecclesiis approbato, cuius Invitatorium sic se habet: *Cor Jesu charitatis victimam, venite, adoremus: Cor Jesu, charitatis victima, est cor materiale.* Plurima sunt in aliis Officii partibus quæ eumdem habent sensum, v. g., *Cor Jesu, lancea perforatum.* 2° Ex bullâ *Auctorem fidei*, quæ, prop. 63, hæc habet: « Item in eo quod cutores Cordis Jesu hoc etiam nomine arguit, quod non adver- » tant sanctissimam carnem Christi aut ejus partem ali- » quam, aut etiam humanitatem totam, cum separatione » aut præcisione a divinitate, adorari non posse cultu la-

» triæ : quasi fideles Cor Jesu adorarent cum separatione
 » vel præcisione a divinitate, dum illud adorant ut est
 » Cor Jesu; Cor nempe personæ Verbi cui inseparabili-
 » ter unitum est, ad eum modum quo exsangue corpus
 » Christi in triduo mortis sine separatione aut præci-
 » sione a divinitate adorabile fuit in sepulcro : captiosa,
 » in fideles Cordis Christi cultores injuriosa. »

Insuper cum integrum corpus Christi divinitati hy-
 postatice sit unitum, singulæ ejus partes abstractive
 spectari et adorari possunt : sic speciale Officium de quin-
 que plagiis Christi habetur. Jansenistæ ei non obsti-
 runt, sed potius laudaverunt, licet sancta Sedes hoc festum
 nondum admiserit, verum duntaxat officium pro
 quibusdam locis probaverit. Porro nulla est ratio cur
 sanctissimum Cor Christi minus esset adorabile quam
 manus, pedes et latus ejus. Ergo.

2º *Objectum formale, seu motivum* hujus devotionis est
 Cor Christi, metaphorice sumptum pro immensa chari-
 tate qua dilexit nos, ut patet 1º ex multis Officii a summis
 Pontificibus approbati partibus ; 2º ex decreto S. Rituum
 Congregationis diei 26 januarii 1715, in quo dicitur de
 cultu in honorem sacratissimi Cordis Jesu instituto,
 « symbolice renovari memoriam divini illius amoris quo
 » unigenitus Dei Filius humanam suscepit naturam, et
 » factus obediens usque ad mortem, præbere se dixit
 » exemplum hominibus, quod esset mitis et humilis
 » corde ; » 3º ex epistola Pii VI ad Riccium, Pistorien-
 sem episcopum, in qua legitur : « Sancta Sedes modum
 » jam turbis et quæstionibus imposuit, satisque decla-
 » ravit quod substantia illius devotionis ab omni certe
 » superstitione materialitate immunis, revera spectet,
 » ut in symbolica cordis imagine, immensam charitatem
 » effusumque amorem divini Redemptoris nostri medi-
 » temur atque veneremur. » Ergo, etc.

Certum est quidem vividos illos affectus amoris fuisse
 in anima Christi. At sacratissimum Cor illud talium af-
 fectuum naturale est symbolum, aut etiam instrumen-
 tum. Merito igitur honoratur, sicut cor hominum no-

biliaribus commendatorum virtutibus honorari solet.
 Utiliter hic consuleretur *Gerdil contra Felter, t. XIII.*

Sicut duplex voluntas, sic duplex est amor in Christo :
 unus increatus et æternus, qui est amor Christi Dei, et
 amor creatus et finitus, qui est amor Christi hominis :
 utrumque sub symbolo Cordis veneramur, quia uterque
 est personæ Christi Dei et hominis.

Hinc intelligitur cur Cordi Christi modo ea tribuantur
 quæ cordi carneo tantum convenient, modo ea quæ non
 nisi cordi mystico seu amori Christi competunt, modo ea
 quæ de amore divino intelligenda sunt, modo ea quæ de
 solo amore creato intelligi possunt.

Hinc pariter mirum videri non debet, si Ecclesia modo
 unum, modo alterum⁸ devotioni nostræ proponat objec-
 tum, et duplex habeat Officium, unum in honorem
 Cordis materialis, de quo supra ; et alterum amoris
 Christi erga homines commemorativum, cuius Invita-
 torium est : *Christum pro nobis passum, venite, adore-
 mus.* Prioris devotionis symbolum est Cor seorsim repræ-
 sentatum, sive solum, sive in manu Christi positum ;
 posterioris vero, est Christus ostendens pectus suum
 apertum et in medio Cor suum inflammatum. Primum
 Officium ex speciali concessione recitat in Hispania,
 Lusitania et in quibusdam aliis locis : secundum est de
 jure communi in omnibus locis pro quibus S. Rituum
 Cong. dat licentiam festum SS. Cordis Christi celebrandi.

3º *Finis* autem devotionis erga sacratissimum Cor Jesu
 est, 1º corda nostra divinis flammis accendere, 2º nos
 gratitudinis sensibus erga Christum perfundere et ad
 colendum sacratissimum Cor ejus impellere, 3º debitas
 satisfactiones pro injuriis illi, præsertim in Eucharistiæ
 sacramento, illatis, a cunctis animabus devotis offerri
 promovere. Hos fines luculenter exprimunt Galliarum
 præsules, comitia generalia anno 1765 celebrantes, in
 epistola quam ad omnes alios ejusdem regni episcopos
 direxerunt, ut eos invitarent ad hanc devotionem in pro-
 priis diocesis instituendam.

§ II. — De soliditate devotionis erga sacratissimum Cor Jesu.

Pios Cordis Jesu cultores vocaverunt Jansenistæ et *Grégoire*, *Hist. des sectes relig.*, t. II, per contemptum, *Cordicolas*, quemadmodum Apollinaristæ catholicos humanitatis Christi adoratores, *Anthropolatras* seu *Hominicolas* olim appellabant : contra quos sit

PROPOSITIO.

Devotio erga sacratissimum Cor Jesu pia est ac legitima.

Probatur judicio dogmatico Pii VI, praxi Ecclesiæ et ratione theologica.

1º *Judicio dogmatico Pii VI.* Sic enim se habet summus ille Pontifex, in bulla dogmatica *Auctorem fidei*, anni 1796, ubique recepta, prop. 62 : « Doctrina quæ » devotionem erga sacratissimum Cor Jesu rejicit inter » devotiones quas notat velut novas, erroneas aut saltem » periculosas, intellecta de hac devotione qualis est ab » Apostolica Sede probata, falsa est, temeraria, perni- » ciosa, piarum aurium offensiva, in Apostolicam Sedem » injuriosa. » Idem eruitur ex propositione 63 ejusdem bullæ, superius relata. Ergo.

2º *Praxi Ecclesiæ.* Ecclesia, quæ est columna et firmamentum veritatis, praxim erroneam approbare non potest : atqui tota Ecclesia devotionem erga sacratissimum Cor Jesu approbavit; ab anno enim 1686 quo festum sacratissimi Cordis celebrari coepit, innumeri episcopi in cunctis orbis catholici partibus illud approbarunt, instituerunt, celebrarunt et celebrari jusserunt, quod ipsa S. Rituum Congregatio, anno 1765, his verbis declaravit : « Sacra Congregatio, probe noscens cultum » Cordis Jesu jam per omnes fere catholici orbis partes, » faventibus earum episcopis, propagatum, saepè etiam » a Sede Apostolica decoratum millenis indulgentiarum » brevibus, datis ad innumeratas propemodum confrater- » nitates sub titulo Cordis Jesu canonice erectas... an-

» nuendum censuit postulationi episcoporum regni » Poloniæ. »

Eodem anno 1765, clerus Gallicanus, precibus Mariæ Leckzinska reginæ ultro annuens, illud festum admisit.

Romani pontifices diu, pro more suo, expressam Apostolicæ Sedis confirmationem concedere distulerunt : tandem Clemens XIII festum sacratissimi Cordis Jesu in omnibus ecclesiis Romæ instituit, et ubique celebrari permisit; Pius VII, diversis rescriptis dierum 7 martii 1801, 20 martii et 15 novembri 1802, 12 et 15 iulii 1803, 7 iulii 1805 et 16 septembri 1807, varias concessit indulgentias iis qui semel *Pater* et *Ave* in honorem divini illius Cordis recitarent; item brevibus 7 martii 1801 et 25 januarii 1803, alias concessit indulgentias confraternitatibus erectis vel erigendis in honorem ejusdem divinissimi Cordis : illa devotio et istæ confraternitates adeo multiplicatae sunt, ut nullibi nunc ignorentur. Ergo 2º.

Attamen hoc festum nondum fuit præscriptum, nec etiam concessum ut generale : sed Romani pontifices, ut sanctissimam hanc devotionem celerius promoverent, statuerunt, ex singulari privilegio, episcopos qui obtinebant licentiam prædictum celebrandi festum, diem pro arbitrio determinare posse, et indulgentias festo annexas simul transferri.

Festum istud celebratur Romæ, die veneris octavam festi Corporis Christi immediate sequentis.

3º *Ratione theologica.* Illa enim devotio est legitima, quæ est pura et sancta, tum in objecto, tum in fine, tum in actibus quos præscribit, tum in effectibus quos producit : atqui devotio erga sacratissimum Cor Jesu est pura et sancta, tum in objecto, etc.

1º *In objecto.* Habet enim pro objecto Cor Christi, tum carneum, tum mysticum, ut ostendimus : at sanctissimum Cor illud, sub utroque respectu consideratum, est cultu latræ dignum, nam una et eadem adoratione collendum est Verbum divinum et quidquid ad personam ejus pertinet : at Cor Christi ad personam Verbi divini

pertinet, siquidem consideratur prout hypostatice ei unitur. Fatentur adversarii legitimum esse cultum qui carni Christi in sanctissimo Eucharistiae sacramento exhibetur, imo et festum in honorem Quinque Plagarum Christi institutum : at Cor Christi non est objectum minus adoratione dignum quam ejus caro et sanguis, quam ejusdem plagæ; quid enim sunt plagæ, nisi membra vulnerata? Similiter et Cor est membrum, sed membrum nobile, et divinitati semper unitum. Ergo 1°.

2° *In fine* : patet ex dictis. Quid enim laudabilius, magis purum et sanctum, quam Christum Filium Dei amare, redamare, gratias illi rependere, eique dignas pro tantis injuriis satisfactiones offerre? Ergo 2°.

3° *In actibus quos illa devotio præscribit*. Præscribit enim divitiarum Cordis Jesu contemplationem, injuriarum ipsi illatarum meditationem, amaritudinis ejus compassionem, flagrantis illius amoris participationem, et externa quædam exercitia ad hos fines tendentia. Ergo 3°.

4° *In effectibus quos producit*. Nata est enim ad producendum abundantiorem gratiæ effusionem, majorem cum Christo unionem, divinæ charitatis augmentum, in dies crescentem perfectionis christianæ progressum, etc. Ergo 4°, etc.; aliunde, etc. Ergo.

Dices: Devotio erga sacratissimum Cor Jesu idem habet objectum et eumdem finem ac cultus in honorem sanctissime Eucharistiae institutus: ergo est inutilis.

R. 1°. *Nego ant.* Plurimæ enim sunt inter utrumque differentiæ: 1° in objecto; objectum enim cultus erga divinam Eucharistiam est integrum corpus Christi, nullo speciali respectu habito ad Cor ejus; objectum vero posterioris devotionis est sacratissimum Cor illud, sive materialiter, sive mystice consideratum, ut explicavimus; 2° in motivo: motivum devotionis erga Eucharistiam est dignitas carnis Christi cum Verbo divino conjunctæ, et motivum alterius devotionis ardentissimus est amor Christi, tum erga Deum, tum erga homines; 3° in fine; solemne enim festum in honorem sanctissime Eucha-

ristiæ fuit institutum ut fidem nostram in præsentiam realem testaremur, tantum veneraremur sacramentum, et publicas rependeremus gratias Christo pro immenso charitatis ejus beneficio; præcipiuus vero finis devotionis erga sacratissimum Cor Jesu est amorem ilius specia-liter recolere et injurias ipsi illatas reparare, etc.

R. 2°. *Nego conseq.* Cur enim Ecclesia duplex insti-tuere non posset festum ad recolendum idem objectum sub duplice respectu consideratum, et ad eumdem finem obtinendum?

Aliunde, cum adversarii non negant legitimum esse cultum sanctæ Eucharistiae exhibitum, si dicant devo-tionem erga sacratissimum Cor Jesu idem habere objec-tum et eumdem finem, jam illam condemnare non pos-sunt quin sibi contradicant.

Neque addant eam esse novam; est quidem nova in sua existentia, sicut pleræque aliæ festivitates christianæ fuerunt novæ: sed principia ejus religioni christianæ sunt coæva, ut patet ex dictis. Ergo.

Vid. card. *Gerdil* et P. *Perrone*, jam citat.

SCHOLIUM.

Ex principiis modo expositis facile deducitur quid sen-tiendum sit de devotione erga Cor sanctissimum B. Ma-riae Virginis: hæc devotio, cuius P. *Eudes*, congregatio-nis *Eudistarum* institutor, præcipiuus fuit propagator, a sexdecim archiepiscopis et episcopis Galliarum jam fuit approbata anno 1648, longe igitur ante devotionis erga sacratissimum Cor Jesu initium; multos habuit sibi contrarios, et nihilominus diffusa est, ac ubique nunc existit.

Huic devotioni applicari possunt, servata proportione, cuncta principia quibus devotionem erga Cor Jesu vin-dicavimus. 1° Ecclesia illam approbavit, licet minus solemniter quam alteram; multas concessit indulgentias ejus sectatoribus; festum in ipsius honorem institutum in multis locis ex Ordinariorum consensu celebratur, et

in primis Romæ, ex concessione Pii VII, data anno 1807. 2º Dæ fide est B. Mariam honorari posse cultu hyperdulæ; si autem illam sic honorare liceat absolute, cur eam honorare non liceret sub speciali respectu purissimi ipsius Cordis, in memoriam sanctissimarum affectionum quibus ornatum fuit, et præsertim amoris quo erga Deum et homines flagravit? 3º Devotione erga Cor Jesu semel instituta, devotio erga Cor Mariae hinc naturaliter fluebat, propter arctissimum amoris inter utrumque semper existentis vinculum: Jesus Matrem suam singulariter diligens, eam voluit, quantum poterat, suorum bonorum, honorum et gloriæ participem reddere. Vide P. Galifet, *Dévolution au Cœur de Jésus*, t. 3, chap. 4.

ARTICULUS TERTIUS.

DE CULTU CRUCIS CHRISTI.

Centuriatores Magdeburgenses asserunt veram Crucem, cui Christus affixus est, a tempore Passionis Domini periisse; cæteri protestantes dicunt nullum ei, ex hypothesi quod existat, debitum esse cultum, cunctasque imagines Crucis, sive pictas, sive sculptas, e medio tollunt, tanquam idolatriæ instrumenta, clamantes signum crucis e Montanistarum schola produisse.

At certum est 1º usum cruce frontem signandi antiquissimum et universalem apud Christianos esse; Tertull., lib. de Corona, cap. 3, illum jam exhibet ut generalem: « Ad omnem progressum atque promotum, *inquit*, ad omnem aditum et exitum, ad vestitum, ad calceatum, ad lavacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quæcumque nos conversatio exercet, frontem crucis signaculo terimus. »

S. Cypr., Testimoniorum lib. 2, cap. 22: « Quod in hoc signo crucis salus sit omnibus qui in frontibus no tentur. »

Idem habent Origenes, Eusebius, S. Basilius, S. Aug. multis in locis, etc. Dicant ergo Pseudoreformati qua ra-

tione illi Patres, qui Montanistas velut infames hæreficos habebant, morem cruce se signandi ab eis hauserint, et quo modo mos ille statim universalis sine ullo innovationis vestigio evaserit, atque semper perseveraverit?

Certum est 2º veram crucem Christi ab Helena fuisse repertam; hoc enim factum testantur Eusebius, in Vita Constantini, S. Cyrillus Hierosolymitanus, in Epistola ad Constantium, cui propriis verbis dicit: « Tempore... patris tui Constantini, salutare Crucis lignum Jerosolymæ inventum est. » S. Ambros., de obitu Theodosii Magni, Sulpicius Severus, Theodoreetus, Socrates, Sozomenes, etc.

PROPOSITIO.

Crux Christi, sive vera, sive sculpta aut depicta, sive aliquo modo figurata, vero digna est cultu.

Prob. testimoniis SS. Patrum, praxi Ecclesiae et ratione.

1º *Testimoniis Patrum.* S. Aug., Tract. 148 in Joan., part. 2: « Quid est, quod omnes noverunt signum Christi, nisi crux Christi? Quod signum, nisi adhibeat, sive frontibus creditum, sive ipsi aquæ ex qua regenerantur, sive oleo quo chrismate unctione, sive sacrificio quo aluntur, nihil eorum rite perficitur. » Hæc in memoriam Christi crucifixi fiunt; cur sculpturas et picturas, idem objectum repræsentantes, eadem intentione habere et honorare non liceret?

S. Chrysost., Homil. 54 in Matth.: Crucem Christi quasi coronam circumferamus; per eam enim omnia quæ ad nos spectant perficiuntur. Si regenerari oporteat, Crux adest; si mystico cibo illo nutriti, si ordinari, et si quidvis aliud faciendum, ubique nobis adest hoc victoriae symbolum. Idecirco et domi, et in parietibus, et in fenestris, et in fronte, et in mente, illam cum multo studio depingimus. » Quid clarius desiderari potest? Innumera sunt alia testimonia non minus clara. Ergo 1º.

2º Praxi Ecclesie, tum Latinæ, tum Græcæ, quæ signum crucis in cunctis orationibus suis, cæremoniis et sacramentis conficiendis vel administrandis adhibet, cruces sculptas et depictas in altaribus, in templis, in domibus et in viis publicis honorifice collocat; duo festa in honorem veræ Crucis instituit Ecclesia Latina, eaque a longo tempore celebrat; crucifixum, seu imaginem Christi in cruce mortui fidelibus adorandum, præsertim die veneris Majoris hebdomadæ, ubique proponit. Ergo **2º**.

3º Ratione. Christus in cruce moriens erat adorandus, et certe de doloribus ab ipso in hoc ignominiae instrumento perpessis nunquam satis cogitare possumus, advertendo hæc omnia ex immensa ipsius charitate pro nobis facta esse: ergo quod per se natum est tantum amoris mysterium in mentem nostram revocare, honore dignum est: atqui præsentia veræ crucis sanguine Christi aspersæ, imago Christi in cruce affixi, sive sculpta, sive picta, et signum crucis, apta sunt ineffabili mysterio Crucis in mentem nostram revocando: ergo. Vide P. Perrone, de Cultu SS. C., c. 6.

Hinc Iconoclastæ octavi sæculi, de quibus mox dictur sumus, cruces venerandas esse non negarunt, adeo res aperta et certa omnibus Christianis videbatur. Vide S. Joan. Damasc., de Imaginibus, lib. 2.

Cultus autem qui exhibetur Cruci, sive veræ, sive sculptæ aut depictæ, vel alio modo signatae, est cultus latræ relativus: nullus quippe est inter catholicos, ne quidem infans primis catecheseos rudimentis instructus, qui arbitretur cultum Cruci exhibitum, ad lignum, aurum, argentum, etc., referri, et non unice ad Christum. Pudeat igitur Protestantes veterem patrum suorum idolatriæ calumniam in nos injicere.

Eodem cultu ac vera Crux alia honorantur objecta quæ passionibus Christi aliquo modo inservierunt, et dignitatis ejus, juxta communem intelligendi modum, participaverunt, ut præsepe, columna, clavi, lancea; sed harum imagines non honorantur, quia Christum per se non exhibent sicut imagines Crucis.

Dices 1º: Si propter Christi contactum, vera Crux sit adoranda, pariter adorari potuissent labia Judæ et manus carnificum Christum crucifigentium: atqui hæc absurdæ sunt: ergo.

R. Nego maj. et paritatem. Ideo enim vera Crux adoranda est, quia fuit instrumentum exaltationis Christi ipsiusque triumphi: unde ipsi facta est gloria. Contra vero labia Judæ, manus crucifigentium illi fuerunt odiosæ, et earum præsentia non nisi odium nostrum excitare potuissent. Ergo.

Similiter absurde honorarentur asini, quia Christus insedit asino; imo ipsum asinum cui insederat forte non licuisset honorare, propter quamdam indecentiam inde, juxta opinionem hominum, nascentem.

Dices 2º: Pius filius instrumenta ignominiæ patris, v. g., flagella, patibulum, etc., non putat honoranda, sed ab eis abhorret: ergo *a pari* dicere debemus cum Theodoro de Bèze: « Je sens de l'horreur en mon âme contre le crucifix. Il me retrace la cruauté des Juifs contre le Christ, et pour cela je n'en puis endurer la vue. »

R. Nego conseq. et paritatem, propter rationem jam expressam. Cum enim Crux triumphi et gloriæ Christi fuerit occasio, imagines eum Cruci pendente representantes, ipsum natæ sunt honorare, dum, e contra, instrumenta ignominiæ patris memoriam patris respectu filii non decorant, nisi forte innocens et glorus occubuisse: quo in casu dicta instrumenta honorare liceret. Ergo.

Si ergo Crucis imagines impiam Judæorum crudelitatem revocant, multo magis directe charitatem Christi exhibent: porro eas sub hoc respectu honoramus: ergo.

Notandum, ex communi Patrum sententia et antiquissima ac universalis Ecclesiæ traditione, signum crucis multam habere efficaciam, fide utentium innixam, ad fugandos dæmones, superandas tentationes, etc.